

Budapest, 1874.

17. szám.

Április 23.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Valami a „testvérek“-ről.

I.

△ Nem tudom, kedves dolgot teszek-e a t. szerkesztőségnek azzal, amit a következőkben mondani illetőleg írni szándékozom. Korszerű tárgyat akartam választani, anélkül azonban, hogy »az állam s egyház közti viszony«-nak, magában véve ugyan korszerű s érdekes, de épeztörténeti országos majdnem minden nap, minden lapban legalább egyszer megpendített, általam is már — Isten bocsássa meg bűneimet — nem tudom hány variációban tárgyalt kérdését ismét egyszer nyakgassam; — nagyon politizálni a »Kath. Hetilap«-ban nem igen szabad, a jezsuitákat szidni pedig nincs kedvem, mert nem szoktam s nem szeretek hazudni; de meg szerkesztő ur sem fogadta volna be, s így azon gondolat támadt bennem: hát ha egyszer a »testvérek«-ről írjal egy pár sort? Ezekről, ha jól emlékszem még nem volt szó a megíjult »Kath. Hetilap«-ban, pedig ezekről szólva, amint a dolgok ma állanak, sok irodalmi legyet ütünk egy csapással, amennyiben nem egy bajunk, mely felett vezércikkiróink hasábokat teleírni szoktak s nem egy társadalmi bonyodalomunk, melynek megoldhatlanná tétele minden rendű s rangu államférfiainknak álmatlan éjszakákat okoz, amiért aztán kénytelenek nappal, az országgyűlési üléseken szundikálni — ezen »testvérek«-nek köszöni létét, úgy hogy róluk beszélve, felőlök tiszta fogalmat szerevez magunknak, egészen más, most már sokkal könnyebben átérthető alakban álland szemünk előtt nem egy kérdés, mely iránt eddig összevissza tapogatóztunk; s anélkül, hogy minden szögletben egyegy szabadkőmivesi kísértetet látnánk, s a saját hibáink, ügyetlenségeink és mulasztásaink okozta bajokat is mind ezeknek rónok fel, mégis sok tekintetben helyesebb ítéletet fogunk mondhatni; mert nem egy titokteljes esemény ravasz szédelgéssé

foszladozand szét, nem egy »nagy mondat« közönséges hazugsággá vagy semmitsem jelentő szószaporitássá válandik, nem egy »dicső hazafi« mint csaló vagy oktondi frater mutatandja be magát; pedig aszerént, amint e dolgok az első vagy a második alakban lépnek elének, más-más, épen ellenkező ítéletet szoktunk hozni rólok, s akit mint dicső hazafit bámultunk, attól, ha valódi kilétét felismernők, gyakran megvetéssel fordulnánk el.

Nem tartozom azok közé, kik, mint főnebb mondanám, minden szögletben egyegy szabadkőmivesi kísértetet látnak, s mindent, mi a világon történik — értem, minden gonoszt — ezeknek tulajdonítanak. Az emberek minden kigondolható gonoszságot már régen a szabadkőmivesség keletkezése előtt követtek el egymás s az Uristen ellen, épannyi merészséggel, épannyi ravaszsággal s lelkismeretlenséggel mint ma, s van manap is elég rossz ember a világon, aki semmiféle páholynak sem tagja; ha tehát a szabadkőmivességnek működését ádáznak, részesnek, veszedelmesnek s bűnösnek tüntetjük is fel a következőkben, ebből még korántsem következik, hogy minden gonoszságot a szabadkőmivesek követnek el, hogy minden bajt ők okoznak; mert van elég ember, ki azt ugyszólván önállólag, függetlenül a páholytól cselekszi; de ezért époly okatlan, mint következményeiben káros eljárás, a másik végletig menni, s a szabadkőmivességnek — nem létezését, mert azt ma már nem lehet, miután a világ államilag engedélyezett páholyoktól hemzseg —, hanem veszélyes voltát tagadni, mely struczmadár-politika felett más ügyekben talán épen azok nevetnének vagy boszankodnának leginkább, kik azt a »testvérek«-kel szemben — ők tudják, vagy talán nem is tudják miért — követik.

Egyébaránt az az egy jó mégis van abban, hogy legujabban sok egyéb gaz mellett a szabadkőmivesség is szabadon emelheti fejét, hogy létezése iránt többé

nem kételkedhetik senki. Létezik tehát egy társulat, melynek neve Szabadkőművesség; — káros-e a társadalomra nézve, vagy hasznos, vagy közömbös? — ez a kérdés. Vizsgáljuk meg; nyugodtan, tények után indulva, hogy végleges ítéletünk józan s ennél fogva megbízható legyen.

* * *

Mindenekelőtt különböztessük meg a szabadkőművességet a szabadkőművesektől, a dolgot a személyektől. Vallási tekintetben kárhoztatandó felekezetekhez gyakran oly emberek is tartoznak, kik jobbak mint vallásuk; s így vannak kétségen kívül szabadkőművesek is, kik jobbak, mint a szabadkőművesség. Van sok, magában véve becsületes, jószívű ember, aki rászédetik, s az emberi élet a soha egészen ki nem bonyolítható ellenmondásoknak hosszú láncolata...

De ami a szabadkőművességet mindenek előtt gyanussá teszi, az azon titokteljes lepel, mely mögé elrejtőzködni jónak látja. Eltekintve a személyektől s csak a tárgy mellett maradva, világos, hogy csak ezen tárgy, azaz a szabadkőművességnek célja, eszközei, iránya, irányzata s működései azok, melyeket titokban tartani okuk van. De ha a cél s az eszközök jók, mire való a titoktartás? mire való e titok megtartására bünös eskü által kötelezni magát? A jó soha sem kerül a világosságot s csak a gonosz szereti a sötétséget.

A szabadkőműves csak legközelebbi előjáróit ismeri, a magasabbakat nem, s mégis ezek iránt »szent« eskü által feltétlen engedelmességre s hallgatásra kötelezi magát. Kérdem: vajjon okos, józan, erkölcsös emberhez illő eljárás-e ez? vajjon egyáltalán nem képzelhető-e oly eset, melyben a becsületes ember kénytelen az engedelmséget felmondani, vagy a »titkot« az illető polgári hatósággal közölni?...

Azt mondja a szabadkőművesség, miszerént egyedüli s legfőbb célja a szabadság, egyenlőség s testvériség meghonosítása az egész földön, hogy az egész emberi nem egy nagy családdá fűzessék, olvasztassék össze; — de ismét kérdem: történhetik-e ez titkon? Avagy csak úgy igen nagyon titkon teszik az embereket szabadokká s egyenlőkké, a nyilvánosságban pedig minden a régi rendben marad — körülbelül mintha valaki zsebében — titkon — fűgét mutat a másiknak, a nyilvánosság előtt pedig mégis csak kalapot emel előtte?!

Vannak továbbá rettenetes okos emberek, kik azt mondják: »A szabadkőművességnek legfőbb titka az, hogy — nincs titka, mert nyíltan megvallja, hogy legfőbb célja, mint fentebb mondók, a szabadságnak, egyenlőségnek, s testvériségnek terjesztése s meghonosítása.« Jól van tehát; de ha nincs titka, mire való akkor a titoktartási eskü? Vagy valódi célja ez a szabadkőművességnek, vagy nem. Ha nem, akkor hazugság, mikor valódi céljaik azokat jelzik, ha igen, akkor kihirdetésök által megszegik a fentebbi esküt, mely esküt ilyen dolgok miatt nem is érdemes követelni; akkor az egész titoktartás, az állítólagos magasabb tudás a magasabb fokokban, maguk ezek a fokok,

a symbolumok s mysteriumok haszontalan játék, mely miatt titoktartási esküt követelni valakitól egyenes istenkáromlás, melynek célja legfőbb az lehet, hogy a nagy gyermekeket elbolondítsák, s zseböket megkönnyítsék.

(Folytatása következik.)

Hazámhoz.

(1861.)

Mindenfelé zeng már a lant,
Kedves hazám, te rólad,
Csak én hallgassak egyedül,
Rólad csak én ne szóljak?

Azt vélted tán: meg is hült már
Írántad láng szerelmem:
Hogy rólad, édes szép hazám
Oly rég nem énekeltem.

Ne hidd, ne hidd! oh ez a szív
Mindig együtt sirt véled,
Látván, hogy gyászba mint borult
Fölötted a bús élet.

De érzem, hogy bánatod
El nem zenghettem volna,
Hogy volna méltó énekem
Ilyen nagy fájdalomra!?

De bárha lantom hallgatott,
Nem hült meg hév szerelmem.
Imámmal gyászod éjjelen
Az Úrhoz esdekeltem!

S így mig fölötted gyászban ült
Kedves hazám, az élet,
Szívem csak titkon vérezett. —
Hallgatva szeretélek.

De most megzendül énekem.
Mert kezd vidulni élted.
S im örömed elzengeni
Elég egy ily kis ének!

Szilik József.

A kedvencz.

(Elbeszélés.)

Irta

László Mihály.

(Folytatás.)

Az idegen fiatal csakhamar szóba elegyedett Tarkövyvel, a nélkül, hogy ismerte volna; már jó ideig beszélgettek, midőn eszébe jutott Tarkövynek, hogy e jó arczu fiataitól tudakozódik fia után.

Szóval sem árulta el kilétét, Hargitai pedig csak annyit sugott pajtásának, hogy szeretné, ha ez idegen ural beszédbe bocsátkoznék.

Az okot nem említette.

Tarkövy is vigyázott, nehogy elárulja magát, mielőtt véleményét hallotta volna fiáról.

— Ismeri ön Tarkövy Jenőt? azon a vidéken lakom én is, a hol a Tarkövy család.

— Ismerem-e? ki ne ismerné a hős széltozó ficsurt? a ki legjobban tud henezezni, kártyázni, veszteni, adóságot csinálni, scandalumokat rögtönözni, s jobban kérkedik bizonyára nem valami nagyon nagy birtokával, mely isten kegyelméből reá száll, mint egy indiai nábob... Ugyan még nem beszéltem vele, daczára, hogy collegák volnánk, mert a magamféle szegény legényekkel nem áll szóba, hanem a hire eljutott hozzám is, eljutott mindenkire, a ki a Tarkövy nevet ismeri. Van a fővárosban egy kicsi német zuglap, mely a botrányt, a scandalumokat hajhászsa, s valóságos statisztikát vezet a mindenféle fajtájú gyilkosságokról; s más barbár, szemérmetlen és erkölcsellenes dolgokról; ez a zuglapocska mindent tud, a mi a fővárosban »botrány« cím alatt történik, s rögtön kiírja, s néhány ezer ember elolvassa és odább adja a híreket... Ebből a lapocskából sok mindent megtud az ember, amit különben elrejtene a földi szemek előtt. Nos, e lapocska botrány-rovatában elégszer szerepelt Tarkövy Jenő — könnyelmű pajtásaival együtt!

— Tehát csakugyan olyan volna, a minőnek mondják? kérdezte Tarkövy zavartan.

— Meglehet, hogy ő maga roszbabb, mint a hire. Én naplopó, haszontalan, könnyelmű fráternek tartom, aki elpazarolja a drága időt, s nem gondol arra, hogy édes hazánknak mindnyájunkra szüksége van, legkivált pedig az ifjuságra. Az ifjuságé a jövő: ő a »haza reménye«, hanem ez a »remény« nagyon is sovány volna, ha Tarkövyféle ifjakból állna. Csodálkozom, hogy vannak apák vagy anyák, akik fiaik vétkes könnyelműségében gyönyörködni tudnak. Hiszen, kérem, a mult év nyarán Tarkövy Jenő pajtásaival majdnem halálba kergette egy becsületes polgár egyetlen leányát. Az urfiak a vén embernél behizelegették magukat, hogy házát meggyalázzák. A szegény kis leánynak majdnem életébe került az urfiak becstelen terve, s hogy az élet meg a ház becsülete is megmaradt: azt csak Isten kezének lehet tulajdonítani. Késő éjjel reá törtek a a szegény leányra, miután az apát leitatták, s elrabolták a leányt, de a szilaj lovak, melyek nyilsebesen röpitették a kocsit zsákmányával, — megijedtek valamitől, s a kocsit egy mélyedésbe döntötték, összeviszsa sebezve a lovagokat, de leginkább a kis leányt, aki csak nem rég gyógyult föl veszélyes betegségéből. — Persze a lapok elhallgatták a nő-szöktetők neveit, mert az egyik uracs neve compromittálta volna a magas állásu atyát. De a világ azért mégis megtudta.

— Hát az én fiam lett volna ama nő-rablók egyike, kikről oly sokat irtak a lapok!? — kiáltott bámulatlan Tarkövy s önkénytelen elárulta magát.

— Az ön fia? látja, uram, a véletlen önhöz vezetett, hogy megtudja mindazt fiáról, amit eddig talán még nem tudott. Kissé nyers voltam, de igazat beszéltem, s ennek rójjá föl, ha netalán kellemetlen perczeket okoztam egy ily tisztas főnek, uram, mint ön!

Tarkövy barátságosan szóritá meg az ifju kezét.

— Köszönettel tartozom önnek, fiatal barátom, mivel kötelességemre emlékeztetett. Hanem mondja csak, mint lehetne ama polgár lakását megtudni, akit fiam annyira megsértett? bocsánatot akarok kérni... s aztán legyen szives velem maradni; önnel szeretnék bizonyos dolgokat elvégezni, ha ideje engedi.

A fiatal ember örömet ajánlkozott, annál is inkább, mert az öreg Vald leányának órákat adott, s így ismerős volt a háznál.

Tarkövy s a fiatal ember az egész napot együtt töltötték, elintézve minden dolgot, ami a Tarkövy nevet Jenő után érintette.

Az apa nagy nehezen egységre lépett az uzorásokkal, s kielégítette őket, kijelentve, hogy többé ne hitelezzenek fiának, mert ki nem fizeti. S erre becsület-szavát is adta.

Az uzorások összenéztek, s álnok, ravasz tekintetök azt látszott mondani: ez kitagadás!

A Tarkövy nevet kitörölték az »ajánlottak« névsorából, Jenő urnak tehát többé nem hiteleznek a vampyrok.

Ő mindezt Jenő tudta nélkül történt!

VIII.

Tarkövy anélkül tért haza, hogy kedvencz fiát csak pillanatra is látta volna.

Mindaz, amiket fiáról hallott — elég volt arra, hogy szívét teljesen elidegenítsék a fiutól.

E változás nem volt oly rögtöni, s ha pusztán az apai szeretetre hallgatott volna: akkor Jenő fia még most is a régi »kegyencz« volna. Hanem a leverő tapasztalatok elnyomták a szeretetet, a gyöngédséget, és helyet adtak: a pusztá kötelességnek!

A nagy beteget meg nem gyógyítja a köny, a sopánkodás, — hanem csakis a gyors és hathatós orvosság. Belátta, hogy esalatkozott a fiuban, hogy hibázott, midőn a tulságosan jó anya: neje által engedte magát vezetetni.

Először ébredt föl Tarkövyben a családöt megillető jog, melylyel egészen élni akart.

A jövőre nézve semmit sem habozott, nem is ámitotta magát semmi reménykedéssel.

Arról meg volt győződve, hogy fia azon a ponton áll, a honnan csak egy lépés a kétségbeesés, mely idő előtt kioltaná a fiatal fa életét.

Mihelyt haza érkezett, azonnal Sándor fiát kereste föl.

Rég volt, nagyon rég, hogy az apa a megvetett fiut csak egy szóra is érdemesíté.

S most hozzá jött, egyszerű szobáskájában személyesen kereste föl a mellőzött gyermeket, kinek oly nagyon fájt számkivetése az apai, és az anyai szívből.

Az apa zavart, elfogult volt a férfias ifjuval szemben, kinek arczáról csak nemes szenvedélyeket olvasott le.

Tarkövyt lesujtotta a kegyetlen pillanat, mely elégtételért kiáltott a multakért s az apai szívből jövő érzéseket keltett....

Oh, hisz ha elveszett is egyik, itt van még a másik! még sem oly szegény ő, — van neki még fia! így szólt keblében egy hang.

Anyi mindenféle érzés szórta össze e perczen szivét! a távollevő emléke, aki talán menthetlenül elveszett ... előtte ez élő szemrehányás, e gyermek és szerető gyermek, aki éveken keresztül ki volt taszítva a családból, — s amannak szerencsétlensége ennek pedig mellőztetése egyedül őt terhelte.

Mert azért erősebb a férfiú, hogy a család hajóját ő kormányozza, s ne engedje a hajót megtörni ... hanem ő gyöngé női kezekre bízta a kormányt, amelyek alatt a hullámok martaléka lőn a hajó.

— Fiam! édes egyetlen fiam! kiáltott az apa, s kitárta karjait.

Sándor nem tudta mi történik, csak azt látta, hogy apja könyezik, hogy keblére hívja őt.

Apa és fiú megölelték egymást, s sokáig némán néztek egymásra.

— Fiam feledd a multat ... legyünk jó barátok, s ne kárhoztass minket a tévedésekért... Én ma a fővárosból jöttem haza; sok, nagyon sok baj történt... Jenő visszaélt jószágunkkal ... hanem már mindent elintéztem ... ezentul más rend lesz ... mi nem tehetjük azt, hogy minden két évre 25—30 ezer fírtot költsünk reá. Az ő uraskodása minden kész pénzünket fölemésztette... Most jöjj velem, mindent el akarok neked beszélni!

* * *

Tarkövy egy komoly hangú levélben értesíté Jenő fiát, hogy a havi pénze ezentul száz forint lesz s ezenkívül semmi egyéb.

Igen sok fiatal ember még ennyit sem kap, a legtöbb szegény jogász ötven-hatvan forintból, sőt még kevesebből kénytelen élni, s meg is él, sőt még ruházódik is a kicsi havi pénzből.

Hanem ezek aztán tanulnak is, nem aluszszák el a napot, s nem dorbézolnak éjjeleken. Az első levélben tehát jóakaratu figyelmeztetés is volt az elveszett fiúnak a jövőre nézve.

Jenő ur nagyokat nevetett midőn a levelet megkapta.

— Mi a manó! száz forint! haha!! az öreg bolondul, vagy pedig csak tréfál. Ennyi egy hétre sem elég, ha az ember a »zöld«-ben akar ebédelni; hát még hol van a drága lakás, a ló, a legény, az inas, — s az a kis »eziczus«, kinek selyemruháeskái, selyemtopánkái, anyyi pénzbe kerülnek. Az ördögbe apám! hisz Hadházy bárónak 400 forintjával tartozom tegnap óta; azok a kozákok minden pénzemet elnyerték, — a bárónak megígértem, hogy ma kifizetem, s ime ezres helyett egy rongyos százast küldenek. No várj csak apám! Hé Jean! Az inas beugrott, s fölöltöztette a fiatal urat.

— Mig reggelizem, addig fusson Salzman után; sürgős beszélni valóm van vele. Érti Jean!

— Igenis, nagyságos uram!

— Nos, mehet!

A fiatal ur reggelije mellé ült, s lassan szüresöltette a kávé.

— Ma ezer forintra van szükségem, hogy a délutáni játékban részt vehessek! ismét a zsidónak kell engem megmenteni.

Negyed óra mulva visszajött Jean egy levélkével.

— Hát a zsidót hol hagytad?

— Ezt a levelkét adta át. Nem jön!

Jenő ur elsápadt a levélke átolvasása után.

— Rettentő szemtelen ember! Azt írja, hogy nem hitelez nekem. Örvend, hogy megszabadult tőlem. Ej, Jean, miért nem hozta ide fülénél fogva azt az uzsorást, hogy levágtam volna számárfüleit?

Az inas ekkor már az előszobában ásítózott, s így nem hallotta fiatal ura kifakadásait.

— Na, ha Salzman nem ad, kopogtassunk Rothnál! Ez a vén zsvány szereti a kövér kamatokat. Hé Jean!

Jean ismét megjelent.

— Fusson csak Rothhoz, s hívja ide, de siessen, mert rövid az idő.

Egy milares felét még el sem szítta, s már ujra itt volt az inas.

— Hát a zsidó, hol maradt?

— Ő is levelet küldött.

— Ezek a gazemberek rettentő nagy urak! még leveleket mernek nekem firkálni...

Csak betekintett a levélbe, s már tudta annak tartalmát.

»Az urnak többé nem kölesönzök.«

A rövid velős felelet dühbe hozta a Tarkövyek legfiatalabbját.

— Menjen Jean Rosenzveighez, előre mondom, hogy nélküle vissza ne jöjjon. — Értette?

Jean a harmadik uzsorást sem tudta elesalni, s egyedül tért vissza, még pedig szóbeli üzenettel.

— Azt mondta, hogy neki nincs kiadni való pénze, s hogy ő többé nem is ad kisebb kölesönöket, csak nagyban g'schäftel.

— Ezer ördög! ez a rongyos népség lóhátról beszél hozzám! várjatok nyomorultak! Az igaz, hogy előbb tartozásaimat kellene lefizetni, hogy újabb hitelre tehessek szert, hanem honnan vegyek anyyi pénzt? Se baj! új eszközöket kell kitalálni még ma este sürgönyzök és levelet írok...

* * *

A sürgönyre azt válaszolta az apa, hogy: nincs!

A levélben is csak azt írta, hogy: nincs pénz! majd a másik hó elején megkapja Jenő havipénzét, — s egyszersmint figyelmeztette, hogy jobban gazdálkodjék.

Jenő ur szorgalmasan írta a leveleket, s öngyilkossággal fenyegetőzött.

Hanem az apa nem ijedt meg, s az efféle leveleket eltitkolta neje előtt.

Jenő ur egyelőre fölhagyott a levelezéssel, s miután személyesen is meggyőződött, hogy hitele az uzsorások hévmérőjén a fagypontra szállott alá, — újabb eszközökhöz fordult.

Barátaiktól, előkelő pajtásaitól kölesönzött. Azelőtt többször kértek ezek is tőle, a jözezim tehát nem volt szokatlan.

Az ily kölesönökből könnyedén kihuzott egy hónapot, midőn megérkezett ismét a leszállított havi pénzösszeg.

Száraz, rövid levél, csak néhány sor az egész, — hideg, kimért hangon.

Semmi tréfa, semmi félreértés. A levelet apja írja, a pecsét apja peesétje.

Az urfi dühöng és káromkodik, — s újra kölesönöket vesz föl előkelő társaitól, s zavarait családi bajokkal indokolja.

Az uracsok semmit sem gyanitnak, mert eddig nem volt eset, hogy Tarkövy Jenőt pénzzavarok bántották volna.

Jenő ur helyzete napról napra kényelmetlenebb, a kártyaasztal démonai mind esküdt ellenségei, a számlák innen is, onnan is érkeznek, s nem tud fizetni.

Hogy a folyó kiadásokat fődözhesse tulad paripáján, elküldi legényét, elbocsátja inasát, s újra szállodában vesz lakást.

Hanem a sülyedő hajó kidobott terheivel még sem szűnt meg a veszedelem.

Oly nehéz a fölszinen tartania magát, midőn a megingatott talaj lábai alatt elmerüléssel fenyegeti...

Azok a jó pajtások már kezdenek gyanakodni... Kissé sokáig tartanak azok a »családi« bajok.

Jenő már előkelő ismeretségeit is mind fölhasználta, a hitel minden oldalról kimerítve: hová forduljon?

A paripaeadás, a lakásváltoztatás még mindez nem csinált föltűnést, hanem arról már mindenféle suttoztak a »jó« pajtások, hogy Tarkövy Jenő ujabban furcsa existenciát visz... Mindenkit megfog, a kit csak ismer, és megfosztja őket pénzüktől. Már az egész világnak tartozik, keztyüi nem mindig ujak, a pénzt nem szórja teli marokkal, szóval mintha már nem a régi ember volna...

A költségesebb juxokban nem igen vesz részt, s a fogadásokat is kerüli.

Hadházy báró már azt is mondta egy alkalommal barátainak: de hát kicsoda is ez a Tarkövy gyerek?

Erre az uracsok aztán kaczagtak, hanem Makfalvay Dezső pártját fogta, s a nagyobb kritikától tartózkodtak a »derek« pajtások.

A Makfalvay fiuk még a régi bizalommal viseltettek Jenő iránt, s a mennyire lehetett segítették zavaraiiban.

Azonban Jenő ur egyre zavarban volt, s már a Makfalvay fiuk is unni kezdték a dolgot.

A szakadást egy eset még inkább siettette.

Jenő ur az idősebb Makfalvay nevére egy ismerősüknél nagyobb összeget vett föl, amit szépen eljárt-szott, s pár nap múlva a visszaélés is kiderült.

Ekkor aztán kitünt, hogy még mások neveit is fölhasználta, hogy pénzhez juthasson. Az uracsok e fölfedezésre hamarább reá jöttek, mintsem Jenő gondolta, s egy nap a szokott léptekkel állt a váczi-utcában sétáló »compánia« elé, midőn az uracsok végig sértő tekintetet vetve reá, — kitértek előle.

— Fiuk lassan! szólt Jenő mit sem sejtve.

— Miféle fiuk? kik azok a fiuk? kicsoda maga? mit követ minket? mondta Hadházy báró kihívó fölénynyel.

— Urak! ismeritek ezt a tolakodó suhancot! kiáltott a másik.

— Mit!? én suhancz! kiáltott lángvörös arcczal Jenő, s a sértegető szeme közé dobta keztyűjét.

— Magával nem verekedhetem — szólt az uracs — mert beestelen ember, közönséges csaló! Nos, fiuk: nincs igazam!

Minden ajk igent mondott.

Jenő egy perezre lesujtva állott »jó« pajtásai előtt, ami fölbátorította a szájas uracsot, s hetykén mondta:

— Az ilyen embert megkorbácsolni szokás, nem pedig vívni vele. Hanem ahhoz a paraszt komédiához más hely kellene. Előre fiuk!

Tarkövy Jenőt a szégyen, a gyalázat, a megaláztatás nem engedte szóhoz jutni.

Megsemmisülve érezte magát.

Az uracsok már odább mentek hangos nevetés közt, s ő még mindig állott, mintha odaszögezték volna.

Végre megmozdult, s tovább ment. Mint egy örült bolyongott egész nap a városban, s késő este volt mikor szállására ért.

Midőn mindenki elhagyta, midőn már senkihez sem fordulhatott: ekkor eszébe jutott, hogy mégis van egy lény a világon, — a ki őt meg fogja hallgatni, s ez az ő anyja.

Eddig nem is gondolt anyjára, pedig ha előbb jut eszébe e mentő gondolat, talán nem érte volna oly nagy megaláztatás.

Apját gyűlölte, mert őt tartotta minden baj kutforrásának, melyek rövid idő alatt érték.

Anyjához fordult tehát, általa remélte magát tisztázhatni: — érzékenyen lefestette veszélyes helyzetét, és 10 ezer forintot kért, hogy becsületét megmenthesse »előkelő« barátai előtt.

Az alázatos, könyörgő levélre hosszú várakozás után érkezett válasz, de nem az anyától, hanem az apjától.

Tarkövy urnak gondja volt arra, hogy Jenő levele ne jusson neje kezébe. Az apa tudára adta fiának, hogy hiába ír anyjának, mert nem kap feleletet, miután ő is lemondott róla, s egy sor válaszra sem méltatja.

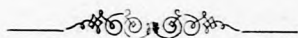
Az utolsó remény is füstbe ment! tehát már anyja is megveti, még csak egy betű válaszra sem érdemeshiti!...

A levél kiesett kezéből, nem volt ereje fölvenni; egészen átadta magát sorsának.

A lélek harcztot vitt benne a kétségbeesés rémével!

Erős, nehéz harc, vajjon: ki lesz a győztes?...

(Vége következik.)

TÁRCZA.

Orosz vallási dissidensek.

— Társadalmi tanulmány. —

I.

Nincs nemzet, a törököt sem véve ki, melyet annyira érdekelhetne az a kérdés, hogy: mennyiben felel meg Oroszország belterjü hatalma külterjü hatalmának, mint bennünket. Nagy-Péter végrendeletének van egy pontja, mely azon óriás geographiai fogalmat, melynek neve Oroszország, a Tiszáig kibővílni ohajtja: nekünk pedig van egy testamentomunk, melyet szent István hagyott ránk, koronájának integritásában. — Minden orosz cárnak meg kell esküdnie, hogy minden erejét nagy Péter végrendeletének megvalósítására szenteli: és minden magyar királynak meg kell esküdnie, hogy szent István birodalmából egy talpalatnyit sem enged másnak, sőt azt is visszaszerzi ami hozzá tartozott. — E két esküt álarcozzák a diplomaták; jól ismerik egymást az álarcz alatt, de azért egyik sem mondja a másiknak: ismerlek szép maszk.

Oroszország belterjü hatalmát absolut mértékkel nem mérhetjük. Erre nézve nem nyújt biztos támpontot a statistika. Róma akkor volt a leghatalmasabb, mikor földrajzi tekintetben a leggyengébb volt. S akkor bukott meg, mikor kiterjedésének súlyát nem bírta el. Azt csak a jövő döntheti el, hogy elég erősek-e az orosz birodalom jéglábai, hogy egy központban bírják el az Odessa és az éjszaki sark közti két véglelet? Annyi tény — s ezt vigasztalásunkra mondjuk. — hogy nagy Napoleon jóslata, mely e század elején azt kiáltá: szét kell morzsolni Oroszországot, mert ötven év múlva egész Európa kozákká lesz! — nem teljesült. De még hátra van egy jóslat, melyet mélyebb látónoki szellem tett, mint amilyen a háborúk félistene volt, mely szerént, ha ki fog törni a faj-háboru a román, germán és szláv fajok közt, Oroszország el fogja borítani a világot. — E jóslat Széchenyié.

Képes lesz-e Oroszország ugy létrehozni a szláv egységet (Mileticesek e nagy ábrándját), mint a hogy Poroszország létrehozta a német egységet? ettől függ a jóslat teljesülése. Ez pedig problema; mert nem kevesebbet föltételez, mint a szláv fajok ujáteremtését.

A szláv faj ép oly régi lakója Európának, mint akár a germán, akár a román. S mégis, míg azok hatalmas államokká tömörültek, a szláv fajok mindenütt decadenceba estek. A szlávok alapjelleme a rajongás és a vakhit: egyik sem társadalomképző tényező. Az orosz társadalom első vivmánya a nihilismus, az orosz szellem bajnokai, a költők és tudorok telve vannak nemzetök iránti gúnynyal, keserűséggel, világfájdalommal, és nincs bennök semmi lelkesedés a jövő nagyság iránt. A más államokhoz tartozó törpe szláv fajok rajonganak Oroszországért, Oroszország pedig nem lelkesül önmagáért. Oroszország birodalma évről évre növekszik, de a szesz-adó jövedelme tizszeres percentuatióban emelkedik. Ezzel nem halad egy századrésznyi párhuzamban sem a gyertya- és szappanfogyasztás, — papirost pedig többet fogyasztanak a puskák fojtásába, mint amennyit tele irnak.

Szörnyü-Iván és Nagy-Péter teremtettek egy mechanizmust, melynek Európára vonatkozó alapeszméje az, hogy a barbarismus bójtölje ki a civilizatiót. Mert a barbarismus önmagát táplálja, a civilizatio pedig önmagát emészti. Ezt a mechanizmust föntartották utódaik, s ma Oroszországnak politikai hatalmát

leginkább az biztosítja, hogy a háboru szempontjából Oroszországban az ember-élet olcsó, a kulturai államokban pedig drága. Vagyis ágyugolyókat vetnek a mérlegbe, s míg az európai államok ágyugolyói érző vasból vannak, Oroszország ágyugolyói érzéketlenek.

Oroszország Európára kiható diplomatiái hatalmának van még egy másik főrugója is, és ez: nemzeti vallásának politikai ereje. De ennek előnyei is csak egyoldalúak, hátrányai pedig mélyen gyökerezők. Mert ha Oroszország világhatalommá akar emelkedni, szüksége van a szláv fajok egységére. Hogy ezt kivihesse, szüksége van civilizatióra. A vallás erkölcsi ereje csak akkor képes civilizálni, ha nem áll a politikai helyzettel ellenmondásban. Oroszországban ez az ellentét olyan nagy, hogy hatása egyenesen társadalomellenes. Innen van, hogy Oroszország társadalomképes tényezői vallástalanok, vallásos tömege pedig társadalomképtelen. — Ez vagy tökéletes decompositióra, vagy földrengésszerű forradalomra vezet.

Oroszország kénytelen a házi nevelőket is census alá vetni, mert minden ellenőrizetlen tanítás conspiratióra vezet. Ez a Nagy-Péter mechanismusának átka. Az alsó néposztálynál pedig ez a processus sokkal drastikusabb.

Mert míg a felsőbb osztályokban a műveltség reakciója bölcsészeti ellenzékét támaszt az állam ellen, melynek mint ilyenek is van társadalomképző ereje: addig az alsó néposztályban a vakhit a butaság forradalmába csap át. Az alsó néposztályban ez a processus teremti a vallási dissidenseket, kik a vallás politikai természeténél fogva egyszersmint politikai forradalmárok is.

Ezen dissidenseknek száma legio. — A rendőrminiszter ugyan csak négy kategóriába sorozza őket, de azért sokkal többet tesznek száznál. Ha pedig egy bolond százat csinál, akkor száz dissidens secta csinál ezeret. Minden évben ujak és ujak fordulnak elő. Különösen mióta a jobbágyságot eltörölték. A jobbágyság eltörlése valószínűleg nem fogja a kívánt eredményt elérni, s a »szabadság és föld« principiuma csak a társadalmi forradalmat sietteti. Eddig urak és jobbágyok, distingvált viszonyban álltak egymással szemben: most a gazdagok és szegények néznek egymással farkasszemet. Az előbbi viszony tisztán politikai, az utóbbi tisztán socialis kérdés. A paraszt, aki jobbágynek született, csak születését vádolhatta ezért. A paraszt aki szegény, s akinek lehetne joga gazdagnak lenni, gyűlöli a gazdagokat. S e gyűlölet és elégedetlenség hajtja a forradalomba, mert Oroszország kulturai helyzete nem olyan, hogy az ember értékét a munka által emelhetné. A szabadságnak pedig sehol sincs értéke, ahol a munkának nincs értéke. A munka emeli az embert, az ember emeli a szabadságot. Ahol az ember nem emeli a szabadságot, ott a szabadság sülyesztli az embert.

Ha az ismert orosz dissidens secták történetét, természetét vizsgáljuk, tisztán láthatjuk e tétel igazságát.

A városligetben.

(Idényi tárcza.)

A városliget környékének arculatja is új változáson ment keresztül a legközelebbi két év alatt. Aki például kirándulásaiban mindig csak a lóvonatu vasutat vette igénybe, és most egyszer kivételesen társaskocsit választott, a gesztenyefa-sétány előtt elterülő téren nagy átalakulásoknak lehetett tanuja.

A gesztenyefa-sétány még mindig régi pompájában diszeleg, és szerencse, hogy gyarapodik terepélyben, galyazatban és lombkoronájának sűrű árnyékra törekvő széles ernyőjében, mely e sétányt e vidéken páratlaná teszi; de bezzeg alig van nyoma a régiségnek ama téren, mely a király-utca végével összeköttetésben áll, s nincs okunk e nagy változást öröm nélkül üdvözölni, sőt ellenkezőleg teljes készséggel osztozunk ama nézetben, melynek értelme az, hogy mindaz ami itt a legutóbbi időben létrejött, hasznunkra van.

A régi »Aldorfs-Thalia-Theater«, mely itt hiábavalóságért foglalta el a tért, eltűnt a földszinéről, hogy szélszerűbb dolgoknak adjon helyet. És íme a legújabb nemzedék nem is igen fogja tudni, és a régiebbek közül is már nagyon kevesen emlékeznek, hogy az új palotával környezett téren egykor a német múzsa ügyekezett propagandát csinálni, de mind hasztalan, mert a színház rövid fenállása alatt is nagybárá mindig üresen állott. Ez időtájt különben egy ízben mégis keresett, ugyszólván ünnepezt hely volt ez. A múlt évtized végén, (most csak multról beszélünk) itt tanyázott a Ciniselli-féle lovartársulat, melynek egyik tagja, a bájos Ciniselli Emma szépségével és művészetével tömegestül édesgette ide a rajongók hosszú seregét. Az előadások alatt aztán volt itt taps, éljenzés annyi, mennyit a német múzsa csarnoka soha nem hallott és látott. De ez is elmúlt és nincs miért keseregnünk az idők gyors folyása miatt.

Most már paloták emelkednek itt, melyek a király-utca szintén ifjudásnak indult szép végével öszhangzatban fogják hirdetni a sétálóknak, hogy most már a csín és tisztaság mellett kényelem és nyugalom is otthonra talált e helyen.

A társaskocsik hívei azonban több előnyben részesülnek mint a közúti vasut barátjai, kik a Damjanics-utca végén eddig még csak az alházak egyhangú folytatását látják maguk előtt; míg ellenben a társaskocsik mindjárt a sétányba vonulnak be, melyet a legkiesebb nyaralók szegélyeznek.

A növényzet az idén késedelmet mutat, a fák még lombtalanok és disztelen vázaikon át könnyen bepillantunk e nyaralókba, hiszen tudnunk kell, mily kinézésűek azok idényünkben?

Könnyen kitalálhatni, hogy azok most még néptelenek. A berkek lakói, a szárnyasok még csak lappangva röpdésnek egyik bokorról a másikra, nagybárá némák; és királynéjok, a csaló-gány még nem találja alkalmasnak az időt a megszólalásra. Az ember sem foglalta el helyét; még zárva van az ajtó és csak itt-ott vehetni észre egy-egy mozgó alakot és azt, hogy a szorgalom megindult.

A nyaralók is megsaporodtak; de így vizsgálva azokat, azt kell mondanunk, hogy nem mindnyájan stilszerűek, sőt némelyek teljesen nélkülöznek még az izlést is. Az ültetvényeket illetőleg egészen más jelenségnek vagyunk tanúi; mert nyáron már évekkal ezelőtt is mindig mosolygó virágágyakkal élénkített gyep képezte a nyaralók földszét és hiszszük úgy lesz ezután is, mi eddig nem csekély mérvben folyt be arra, hogy a városligetből távozók kedves benyomást vittek magukkal.

A nagy körönd gyepkorongjával, körútjával, galyfűlkéivel, padjaival, platánjaival és széles körútjával valamint körsétányával mítsem változott.

De mégis más itt a hangulat, mint évekkal ezelőtt, vagy mint csak tavaly is volt még ilyenkor. A mosolygó arcok nem képeznek többséget, csak koronkint jelenkeznek, akkor is félve, mintha attól tartanának, hogy valaki észreveszi nyájaságukat és csakhamar elkomolyodnak.

Furcsa az ember!

Ide jó szórakozni, és még itt sem bírja levetközni hidegségét, melylyel városi foglalkozásai között, és a nyomasztó viszonyok kellemetlen behatása következtében lényét felruházni szélszerűnek találta! És mégis, a természet annyi ajándékkal kedveskedik már ez első nyilvánulásban is. Tele illattal, üdéséggel, melyet a fakadó cserjék és fák osztanak; vonzó képekben ajánlja magát és lelkünkig hatol. Vagy nem meglepő-e a gyümölcsfa, avagy csak az egyszerű aranyribizke, az illatos fagyal a dudafürt s a borbolya, ha felöltve tavaszi pompáját teljes virágzatban ünnepli a feltámadás nagy napját, a halhatatlanságot? Minden fűszál, minden bokor megújulni, élni törekszik; s e nagy versenyben annyira jól esik gyönyörködnünk az öszhangzatban, mely valókra is megnyugtatólag hat.

De hol van az öreg ur?

Itt a körsétálynak a tóra néző szélét elfoglaló székek valamelyikén ült ő mindig délutánonkint; és ült mellette és körülé több képviselő, miniszter, nem egy delnő és előkelő dáma, kik kedvteléssel várták a szót ajkairól, nevettek adomáin, élcein, melyek valódi fűszer gyanánt életet, kellemet, elevenséget kölcsönöztek a társalgásnak, melynek itt éveken át ilyenkor mindig nagyszámu társaság köszönte lételet. És íme, most már ennek is vége, és az öreg ur távollétében senki sem vállalkozhatik arra a szerepre, hogy egy »központ«-alapításával társaságot gyűjtsön ide. Az emberek most immár inkább kerülnek egymást, semhogy multhatatlan szükségét éreznék az egymáshoz való simulásnak. Így változnak az idők, és az idők jele, hogy bomladoznak.

Kétségtől legkiesebb része a városligetnek a tó környéke, mely a budai hegyeket felölölő távlatával annyira vonzó, miként nem tudjuk, ha vajjon a kéklő bércek regényes körvonalaiban gyönyörködünk-e? vagy a tavat tegyük vizsgálódásunk tárgyává, a tavat tisztán fénylő tükrével, melyen a csolnokázók tarka csoportja, látva és láttatva, oly gyorsan és mulékony habtorlat gyanánt oly könnyüden elsimul?! Kévéssel ezelőtt még szilárd jégtükrök, most már víz vagy még inkább hab-tükrök, e tó bizonyára oly szolgálatot tesz, mely mindenkép megérdemli, hogy vízmennyiségére és tisztaságára gondot fordítsunk.

A pávasziget még mindig ellenmondásban áll nevével amennyiben a pávákat még folyvást nélkülözni kénytelen; ellenben a hattyuk szigete az idén is egy új sarj nevedésének volt tanuja, és e pontja a városligetnek az, mely nagy számmal látja maga felé közeledni és gyönyörködni karsu szárnyasai büszke evezésében a gyermekeket. — A gyermekvilág általában nem késelt kimutatni részvétét, örömét a tavasz iránt, és gondtalan szórakozásban karolja fel most is a kínálkozó élveket, melyek a liget terjedelmes pázsittalaján annyi ártatlan tréfát, annyi kedves naivságot egyesítnek. Itt a zsidobongás, a nyüzsgés, forgás nem csekélyebb mint a múlt években, jeleül, hogy az egészséges »alap« Istennek hála még nincs fogytán és a törzs még mindig ép?!

Ez az egyedüli reményünk, mely nélkül nagyon sivárnak mutatkoznék a jövő, mely ránk várakozik.

A lövonatu vasut indóháza már évek óta üresen áll, és daczára a sok kirándulónak, nem találkozik vendéglős vagy kávé, ki ez elhagyott helyiséget gondjai alá venné. Mert az első vállalkozó, ki az ujonan bevezett csinos épületet 1870-ben átvette, megbukott; és azóta nincs senkinek kedve minden igaz ok nélkül kudarczot vallani, vagy tönkre jutni. Amit azonban a kedvező években felkarolni nem lehetett; annak ügyét a

«krach» után a legnagyobb áldozatkészség sem teheti magáévá, és több mint valószínű, hogy e csinos épület, melynek minden valamirevaló városban akadna gazdája, az idén is üresen marad.

Bezzeg nem üres a liget tulsó végén, a Hermina-kápolna szomszédságában fekvő Klemens-féle vendéglő, hol már most is zeneszó és zajló kedv fogadja az érkezőket.

Itt ismét kedves emlékek elevenülnek fel bennünk. Itt a Bartl-féle nyaraló és benne a szép virágkiállítás, a jáczintok, a tulipánok, a cizeráriák, a narciszszok gyönyörű szőnyege, körskörül a tropeolumok, az azaleák, rhododendronok, a kaméliák tündöklő csoportjával; aztán a kellemben bővelkedő mirtuszfélék, a borostyánok, az eugeniák, továbbá az acaciák sűrű hátterén; végre a közepén a sokszor üdvözölt és ünnepezt »araucaria excelsa glauca«, mely önkénytelenül azt kiáltatja velünk: »Excelsior Excelsior.«

De hiába! nem hatolhatunk felebb!

Az öreg Bartl nem a föld lakója többé, és szép virággyűjteménye szétszórva, idegen kezekben gyászolja a sors változékonyságát! Valóban Bartl óta nincs virágkiállításunk; nincs semmi, mi tavasszal a budapestieknek nemesebb életet okozhatna. Sokat, nagyon sokat veszített ez egyszerű, becsületes polgár elhunytával a város, és helye betöltetlenül, üresen áll; még egy árva szobor sem ékesíti azt.

Ennek tulajdonítsa az olvasó is, hogy virágok helyett mindössze egy jelentést vett, melyben száraz adatoknál egyebet hiába keresett, és mint az eredmény mutatja, — nem is talált.

HETI KRÓNKA.

Hosszas szünet után parlamentünk a múlt héten újra megkezdte működését. A képviselőház szombati ülésében a miniszterelnök előadta a kormány programját a legközelebbi teendőkre nézve s mint legsürgősbet, mit még a rövid nyári ülésszak alatt ohajt okvetlenül elintéztetni, a választási törvény és a házszabályok módosítását emelte ki különösen beszédében. Reméljük, hogy ezuttal nem fog ismétlődni az agyonbeszélési rendszer, melyet a múlt országgyűlés alatt benyújtott választási törvényjavaslat előidézett, miután bizonyára mindenki érzi szükségét, hogy végre el kell kezdeni a komoly, megfeszített munkát, ha azt akarjuk, hogy zöldágra jussunk.

Budapest fővárosa ugyan nem jut zöldágra; nála a mulasztás és a rossz politika megboszulta magát, s most kezdi csak észrevenni, hogy veszély fenyegeti, midőn csak nagy áldozatokkal lehet majd a bajon talán némileg segíteni. Mindenki tudta, hogy a kereskedelem, különösen pedig a gabnakereskedés Budapestnek kezd hátat fordítani, de azt senki sem képzelte, hogy az előbbi évekhez képest ugyszólván semmivé tőrpült, míg Körösy József, a városi statisztikai hivatal igazgatója, számokban ki nem mutatta a megdöbbentő hanyatlást. A fővárosban az utóbbi években paloták emelkedtek, sugárut, körut, boulevardok épülnek, de ha kereskedelme az eddigi arányban folyvást alább száll, akkor úgy járunk palotáinkkal, mint a velenceiek a canal grande fényes palotasorával, melynek ablakaiból nem egy helyen kilógó rongyok hirdetik, hogy az egykor fényes termekben most a nyomor ütötte föl tanyáját.

Élénk kereskedelem és kifejlett ipar nélkül gazdag, nagy fővárosunk soha sem lehet. Ezt érzik most a képviselőtestületben is s bizottságot küldtek ki, hogy javaslatokat készítsen a szükséges intézkedések iránt a veszély elhárítására. A nagy kereskedelem, de különösen a gabnakereskedés egészen Bécsbe húzódott, mert Budapesten mindinkább nélkülözte az előnyöket, melyeket az előrelátó Bécs, a nemzetgazdaság érdekeinek józan felfogása és méltánylása mellett, a kereskedelemnek nyújt. Míg Bécs közraktárakról gondoskodott, hol a kereskedők terményeiket olcsón elhelyezhetik, nálunk ez irányban csak eredményt fölmutatni nem tudó meddő tárgyalások voltak, úgy látszik csakis azért, hogy ne történjék semmi; míg Bécs a kereskedelmet minden lehető kedvezményben részesíti, Budapest fővárosa nagybölcsen minden képzelhető terhet rótt reá, hogy magától elidegenítse. No de mindenesetre jobb későn, mint soha, — s reméljük, hogy a főváros intézkedéseinek meglesz azon eredménye, hogy a kereskedelem hamindjárt nem is fog rögtön újra emelkedni, de legalább nem fog még jobban hanyatlani, mi nagyon szomorú kilátást nyujtana fővárosunk jövője iránt.

A kereskedelmi hanyatláson kívül van azonban fővárosunknak egy, még ennél is veszedelmesebb sebe s ez nem más mint a kedvezőtlen egészségi viszonyok. A főorvos heti jelentéseiben folyvást azt olvasuk, hogy a halálozások száma meghaladja a születéseket. Csak a múlt héten is 33-al többen haltak meg, mint születtek, s ez oly időben történik, midőn járvány, ragályos betegség nem uralkodik. Nem csoda, mert aki különösen külvárosaink messzebb eső utcáin végig megy s látja az ott uralkodó tisztatlanságot, az egészségtelen lakásokat, a tultömött házakat keskeny szűk udvaraikkal, az hamar meg fog győződni arról, hogy ez másképp nem is lehet. Sok helyen csakis erős idegzetű ember képes keresztülhatolni az uralkodó bűzben, és csakis a fővárosunk poros és miasmás levegőjéhez szokott erős constitutio, mert a vidéki ember, akinek légzési szervei még nincsenek inícialva, bizonyára ki nem állaná a dicsőséget azon utcákban. No de ázsiai faj vagyunk, ennek tehát így kell lenni. Ezt nem mi mondjuk, de alkalmasint azok gondolkoznak így, kik ezen irányban valamit tenni első sorban hivatva lennének.

Azonban valami örvendetesről is írhatunk. Fővárosunk egy új intézettel gazdagabb lett. A műiparmuzeum, a főváros e legújabb, de már rég ohajtott intézete, vasárnap adotta át a nyilvánosságnak, és e fontos műcsarnok most már mindenki számára nyitva áll. Addig is, míg az iparmuzeum különrendeltetésű épületet vagy helyiséget nem nyer, tárgyai a nemzeti muzeum nagy körcsarnokában maradnak, hol csinos szekerényekben s diszes állványokban jelentékeny helyet foglalnak el. A szemlét megelőzte a diszteremben lefolyt megnyitási ünnepély, melyben nagyszámu s igen érdekelt, kiválóan értelmes közönség vett rész fővárosi lakosságunk minden rétegeből. Pulszky és Keleti Károly élénk szavakban adták elő a muzeum létrejöttének történetét, kérve a közönséget, hogy ez új vállalatot mindenképp támogassa; kérve a miniszteriumot, hogy pártfogolására módot találjon, s tőle azt meg ne vonja. A jelen volt Bartl miniszter ékes szavakban adott kifejezést abbéli nézetének, hogy a kormány megteendi ez irányban való kötelességét, de — ugymond — tegye meg mindenki a magáét, mert csak így várható az intézet felvirulása. A műiparmuzeum sok érdekes tárgyat foglal magában a műipar minden köréből, és iparosaink és különösen kőfaragóink, műasztalosaink, órásaink, üvegecsink, arany- és ezüstműveseink, kárpitosaink, valamint

Folytatás a mellékleten.

általában; végre varrónóink örömet fordítandják szabad órái kat arra, hogy itt minél több látogatást tegyenek.

Az idén a delegáció is Budapesten tartja üléseit, és pedig mint eddig is rendszeresen, az osztrák delegáció a magyar akadémia disztermében, a magyar pedig a főrendiházban. Mindkét bizottság már megkezdte működését.

xyz.

RÖVID HIREK.

— Ő felsége a király f. hó 20-kán reggel 6 óra 6 perczkor fővárosunkba érkezett. A pályaudvaron gr. Szapáry Gyula belügyminiszter, Ráth Károly főpolgármester, gr. Szapáry István Pest megye főispánja és Thaisz Elek főkapitány fogadták.

— Rudolf koronaherceg ő felsége mult szerdán tett Bécsben felséges atyja s több meghívott vendég jelenlétében vizsgálatot a hittanból, német nyelvből és a természettudományból. A próbatét után ő felsége a király meglepedését nyilvánította a koronaherceg előmenetele felett s köszönetet mondott ezen tantárgyak tanárainak: Mayer kanonoknak, Greisdorfer és Hochstätter tanároknak.

— József főherceg ő felsége családjával mult hét óta a Margit-szigeten lakik, hol a főherceg neje, Klotild főhercegnő a gyógyvizet fogja használni.

— Trefort vallás- és közoktatásügyi miniszter ur legújabb németországi útja alkalmával állítólag több német tudóssal érintkezett, hogy megnyerje őket oly célból, hogy Magyarországra jönnének s előbb a tanárképzésben tanítanának, később aztán, ha a magyar nyelvet elsajátították, a főtanodákban tartanának előadásokat.

— Schlauch Lőrincz szathmári püspök ur ő méltósága hevesmegyei két pusztáján saját költségén két népiskolát állított föl s a tanítók javadalmazására egyenkint évi háromszáz forintot utalványozott.

— Liszt Ferencz f. hó 15-kén a kalocsai érsek ur vendége volt s este az érseki palotában az ő execja által meghívott kalocsai vendégek előtt több darabot zongorázott.

— Liszt Ferencz Weimarban levő műgyűjteményét, melyet ő művészi jubileuma alkalmával a magyar nemzeti muzeumnak ajánlott föl, legalább is négyszázezer forintba becsülik. Ezen műkincsek között vannak a többi közt Beethoven amarikai zongorája, Mozart és Haydn zongorái.

— A budapest-lipótvárosi templom építése most már ismét megkezdett s évenként nyolcvanezer forint fog az építésre fordítatni, mely összeghez a válláslap negyvenezer, a főváros tízezer, a templom körüli boltok pedig harmincezer forintot szolgáltatnak.

— Renn József, egykor honvédtiszt, később vasuti hivatalnokot a budai törvényszék, kétnejuság miatt, egyévi súlyos börtönrre ítélte.

— A dohány- és szivargyártás Budapest IX. kerületében, a soroksári uton fekvő dohánygyárban nagymérvben üzetik. A gyár ezer munkással dolgozik, kik között nyolcvan száz nő van, s magában a földolgozóteremben hatszáz nő foglalkozik szivargyártással, kik között az ügyesebbek naponkint egy forintot, egy forint 50 krt keresnek.

— A budapesti esküdtszék Ljuba Gruját, ki az »Albina« című lapban lázító cikket írt s a kormányt rágalmazta, 15 havi fogságra s 500 forintnyi pénzbírságra ítélte.

— Kis-Martonban Hyrtl tanár születési házára

nagy ünnepélyvel fogják behelyezni az emléktáblát. Remélik, hogy a nagy tudós is jelen lesz az ünnepélyen. A tanulók bizottságát s a többi vendégeket Eszterházy herceg fogja megvendégelni.

— »Ungarische Lyriker« czim alatt Steinacker Gusztáv buttelstedti evangélikus lelkész, Kisfaludy Sándortól kezdve a legújabb időkig, összesen 76 magyar költő műveiből egy nagy anthológiát ad ki előfizetés útján, melyben német fordításban bemutatja költészetünket a német nagy közönségnek. A névsort hiányosnak találjuk, mert a katolikus egyházi költők közül csak Tarkányi Béla és Nyulassy Antal nevével találkozunk, az ifjabb generáció jobbjai szintén igen gyéren vannak képviselve. Előfizethetni a fordítónál Buttelstedtben, Németországban, Barth könyvkereskedésében Lipsesében, végre Budapesten a Grill-féle könyvkereskedésben, 1 frt 50 krral.

— A mármarosai honvédegyelet közgyűlése elhatározta, hogy a megye két elhunyt vitéz fiának, Asztalos Sándor és Móricz Samunak emlékoszlopát, melyre már évek előtt megkezdtek a gyűjtéseket, végre fölállítják.

— A Hortobágyon, ha igaz a »Debreczen« tudósítása, erősen keserű vízforrásra bukkantak.

— A Petőfi-szoborbizottság megbizta Izsó Miklóst, hogy az általa agyagból s a felállítandó érczalak felemagasságában készített szoborminta szerént fogjon hozzá a teljes nagyságu minta készítéséhez. A bizottság fölszólította a művészt, hogy negyvenezer forintig terjedhető költségvetését mielőbb nyujtsa be. — Az írói és művészi kör pedig fölszólítást boesátott ki, melyben adakozásra hív föl, hogy az ekként begyülemelő összegben Petőfi Sándor születésházát megvásárolni s az enyészetről megóvni lehessen. A társaság e célra bármily csekély összeget szívesen fogad.

— Halálozás. Krászonyi József, egykor Pest város főpolgármestere mult héten meghalt. Temetése folyó hó 18-kán délután ment végbe.

— Penecke, a »Politik« szerkesztője, a szász király által ellene indított sajtópörben bünösnek találtatván, egy a királyt sértő czikk utánnyomása miatt, 100 forint bírságra s a perköltségek megtérítésére ítéltetett. — Az orosz czár május elején utazik el Szentpétervárról és 3-ikán fog érkezni Berlinbe.

MINDENFÉLE.

Megsavanyodott befőzött gyümölcs és gyümölcsnedv. A legjobb gazdaszönyénél is megtörténik, hogy gondosan befőzött gyümölcssei és gyümölcsnedvei forrásnak indulnak és megsavanyodnak. Ezen a bajon úgy lehet segíteni, ha az ember néhány késhegynyi hamuzsirt tesz a gyümölcsbe s még egyszer fölforralja, és hogy annál biztosabb legyen, még egy kis cukrot is tesz hozzá.

Mit csinálnak a katonák, ha esik az eső? A hadastyán beszóltatott unokájának, hogy a katonának gyakran s különösen háború idején szabad ég alatt kell hálnia. — De hát aztán mit csinálnak a katonák, nagy atyus, ha éjjel esik az eső? — Nos hát akkor káromkodnak, kedves unokám.

A burgonyát úgy lehet a csirázástól megóvni és sokáig eltartani, ha darabosan tört és egyenletesen szétterített faszénrétegre rakjuk. Az így elrakott burgonya tavasszal nem fog csirázni s ize olyan lesz, mintha akkor szedték volna a földből.

Az iskolamesternél nincs nagyobb ur. Nagy Frigyes egy napon betoppant egy falusi iskolába. A mester fejével bicezentett egyet s nem mozdulva helyéből föltett kalappal tovább tanított s csak egy kis idő múlva boesátotta el a gyermekeket. Ekkor aztán felállott, levette kalapját s mélyen meghajtva magát így szolt: »Boesánatot kérek Fölségedtől gorombaságomért, de ha ezek a gyermekek tudnak, hogy még van valaki, aki nagyobb ur itt nálamnál, lehetetlen volna velök boldogulni.«

Irodalom.

— Megkértünk a következő sorok fölvételére: **Értesítés.** »A nagyváradi püspök és karigazgatói« című műtörténeti és társadalmi munka esekély számu előfizetői és nagyszámu megrendelői kéretnek, hogy egyideig még várakozással legyenek. A munka mindenesetre meg fog jelenni, és hogy mindedig késett, szerző betegeskedésének tulajdonítandó. — Előfizetések többé nem fogadtatnak el, de egyszerű megrendelések iránt május végeig még folyvást intézkedhetni.

— Megjelent és beküldetett: A Sartori Károly által kiadott »Katholikus kérdések« II. évfolyamának 12., s a III. évfolyamnak I. füzeté. Amannak tartalma: »A divatos oraculumok« Avispától, melyben szerző ostorozza az egyház ellenségeit, kik mindenféle hazugságok terjesztésével szeretnének a katholicsmusnak ártani. Emelben ugyanazon szerzőnek »Francia divat« című cikke a polgári házasság divatos eszméjének majmolását teszi neveltségessé. — A kiadó új előfizetést nyit a III. évfolyamra. A 12. füzet ára bérmentes szétküldéssel 1 forint. Előfizethetni Sartori könyvkereskedésében Budapesten.

— A »Társulati Értesítő mint Jézus szent szívének hírnöke« című havi folyóirat aprilisi füzeté megjelent bő tartalommal. Megjelenik minden hónapban két iven egyszer. Kiadója és felelős szerkesztője: Kubinszky Mihály pápai praelatus és kalocsai kanonok. Előfizetési ára 1 frt.

Előfizetési felhívás. Ajánljuk a »Kath. Hetilap«-ot olvasóink becses figyelmébe és pártfogásába azon kérelemmel, hogy sziveskedjenek azt a maguk részéről is ismerőseik és barátaik körében ajánlani és terjeszteni, s annak új előfizetőket szerezni. Mint eddig ugy ezentul is törekedni fogunk, hogy e lapnak ugy szellemi mint nyomdai kiállításával a közönség pártfogását kiérdemeljük.

A lap előfizetési ára **évnegyedre: 1 frt, félévre: 2 frt, egész évre: 4 frt.**

Teljes számu példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (Lövész-utca 11 dik szám.) — Felelős szerkesztő **Ágoston Antal.**

Budapest. 1874. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Barátoktere Athenaeum-épület.)

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

A Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.
Somhegyi József főlti plébános 18 90
Mészáros Bálint rozsnyói püspöki titkár 28 35

Megjelent és a Szent-István-Társulat ügynökségében (Budapest, Lövész-utca 11. sz.) megrendelhető:

Ipolyi Arnold, beszédei 1854—1872. Ára füzve 2 frt.
Ipolyi Arnold, magyar műtörténelmi tanulmányai. Ára füzve 3 frt.
Ipolyi Arnold, kisebb munkái 2 kötet a szerző arcképe vel. Ára füzve 5 frt.

Megrendelések pósta fordultával teljesítettnek.

Hirdetések.

Utánvét mellett küld szét a már 1849 óta fennálló

Lukovits József-féle

fűszer-, thea-, rum- és borkereskedés
Pesten, az ország-ut s cukor-utca sarkán:

frt kr.		ft. kr.	
1 font legfinomabb czukor	— 31 1	1 font finom melange thea	3, 4 —
ára süvegszámra	— 31 1	pecco virág-thea	4, 5, 6 —
1 » finom czukor süvegsz.	— 30 1	zománczolt thea-szelence,	
1 » közepszerű czukor ára	— 28	1/2 font melange thea-tar-	
1 » legfinomabb Cuba kávé	5 50	talommal	1 50
1 » » jamaikai	5 40 1	ugyanaz 1/4 font tartalom-	
1 » » mokka arabiai	5 40	mal	1 —
1 » » ceylon	5 — 1	pint braziliai rum	1 —
1 » » arany-java kávé	5 40 1	cuba rum	1 60
1 » » campinos kávé	4 80 1	» valódi jamaica rum	2 10
1 » » legfinomabb rizs	— 80 1	» » legfin. jamaica rum	2 80
1 » » közepszerű	— 79 1	font esokoládé 60—80 kr.	1 20
1 » » orosz thea	2, 3 — 1	» » thea-sütemény	1 —

Ezenkívül ajánlom még mindenemü pezsgó-, asztali- és csemegeboraimat, továbbá mindenféle ásványvizeket, milly és flóra gyertyákat, Liebig-féle hús kivonatot, s minden aze szakba vágó árucikkeket.
Az utolsó posta vagy vasuti állomás pontos feljegyzése kéretik.

Valódi áruk- és súlymértékért jótállás biztosítottatik.
(3—12) Tisztelettel Lukovits József.

Fölöttébb fontos!

Orgonát szükségű községekre nézve.

Amlirt ajánlja magát új orgonák készítésére, a legnagyobb alakuktól a legkisebbekig. Elvállal hangolást és javításokat is a legméltányosabb és legolcsóbb feltételek alatt. Prospectusok és rajzok különböző nagyságu és alaku orgonákra megtekintés végett rendelkezésre állanak. Tisztelet el Steindreich Lipól orgonakészítő.
(Lakása Terézváros, Gabler-utca 8 sz., Kerepesi-ut, átellenben a szláv templommal).
(1—1)